

SAMOUUPRAVA

Glasilo Županske zveze v Ljubljani

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.
Lelna naročnina znaša za občine Din 100.—,
za vse ostale Din 40.—.

Uredništvo in uprava se nahajata v prostorih Županske
zveze v Ljubljani, mestno načelstvo.
Rokopisi se ne vračajo. Telefon štev. 30-22.

LETO II.

LJUBLJANA, DNE 15. MAJA 1934.

STEV. 10.

VSEBINA: Dr. Henrik Steska: O organizaciji osrednje državne uprave. — Dr. Š. A.: Ali so uradniki in duhovniki še oproščeni občinskih doklad? — Vprašanja in odgovori. — Iz županske zveze. — Razsodbe upravnega sodišča.

Dr. Henrik Steska:

O organizaciji osrednje državne uprave

(Nadaljevanje in konec)

Načeloma spadajo v pristojnost poedinih ministrstev, vsakega za svojo upravno grano,

1. posli glede organiziranja državnih oblastev;
2. vrhovno vodstvo državne uprave in vrhovni nadzor nad vsemi upravnimi organi in
3. pripravljane zakonskih predlogov.

Poleg teh poslov pa je v poedinih zakonih še mnogo drugih poslov pridržanih za pristojnost ministrstva. Seveda bi to morali biti le izjemni slučajji, da se vrhovna uprava preveč ne obremeni z manj važnimi opravili in da se opravičeni krajevni interesi ne zanemarjajo.

Pri nekaterih ministrstvih obstoje tudi posebni **so-sveti, sveti, posvetovalni odbori in komisije**. Ti pomagajo ministrstvom pri izvrševanju njih poslov s svojim nasvetom, vobče pa nimajo pravice odločanja in se torej bistveno razlikujejo od kakšnih kolegialno organiziranih svetov, odborov in komisij za opravljanje upravnih poslov s pravico odločanja. Najvažnejše posvetovalno telo pa sploh ni kakšnemu ministrstvu priključeno, nego je povsem samostalno posvetovalno telo pri zakonodajni in pri uredbodaji. Je to **gospodarski ali pridobitni svet** (privredno veče), ki je v ustavi izrecno predviden in ki mu določa poseben zakon sestavo in poslovanje. Člane in njih namestnike postavlja za tri leta kralj na predlog predsednika ministrskega sveta, ki predhodno zasliši ministrski svet. Članov je 60 in prav toliko tudi namestnikov, ter morajo biti najmanj 30 let stari državljani, ki so s svojim delovanjem dokazali, da so poučeni o pridobitnih in socialnih vprašanjih. Gospodarski svet daje mišljenja o načrtih zakonov, uredb in pravilnikov, s katerimi se urejajo pridobitni in socialni odnosi, vprašanja javnih financ in prometa. Ta mišljenja oddaja gospodarski svet vobče le na zahtevo kraljevske vlade ter glede iniciativnih predlogov narodne skupščine ali senata tudi na zahtevo doličnega zakonodajnega telesa. S pristankom kraljeve vlade sme gospodarski svet tudi iz lastnega nagiba podajati strokovne predloge. Radi obsežnega, na najrazličnejše gospodarske grane se nanašajočega delokroga odpade 24 članov gospodarskega sveta na predstavnike poljedelstva, zadružništva in šumarstva, 16 članov na predstavnike trgovine, industrije in obrta, prometa, bankovstva in rudništva, 5 članov na predstavnike delavcev in privalnih nameščencev, dalje 15 članov na javne delavce iz pridobitnega in socialnega območja. Razen teh 15 članov morajo ostali člani pripadati doličnim strokovnim in stanovskim organizacijam, če jih je kaj.

Izjemoma sme gospodarski svet tudi sam k sodelovanju pritegniti posebne izvedence, ki pa nimajo pravice glasovanja.

Plenum gospodarskega sveta se sestaja na redno zasedanje 1. oktobra vsakega leta, a po potrebi na poziv ali s pristankom kraljevske vlade tudi na izredna zasedanja. Kadar ne zaseda plenum, vrši posvetovalne funk-

cije izvršilni odbor, ki ga sestavljajo predsednik, dva podpredsednika, dva tajnika in še pet drugih, po plenumu izvoljenih članov. Izvršilni odbor zahteva od članov gospodarskega sveta pismena mišljenja in na osnovi teh mišljenj izdelava predlog, v nujnih slučajjih pa kar sam odda svoje mišljenje.

Sedaj ta svet še ne posluje.

Od posvetovalnih teles pri poedinih ministrstvih so najvažnejša tarifni odbor pri ministrstvu za promet, tehnični svet pri ministrstvu za gradbe, glavni prosvetni svet pri ministrstvu za prosveto, glavni sanitetni svet pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Tarifni odbor oddaja mnenja o tarifno-komercialnih vprašanjih državnega železniškega, rečnega in pomorskega prometa. Tehnični svet se posvetuje o vseh gradbenih vprašanjih, ki se nanašajo tudi na druge resorte in na gospodarstvo v državi vobče. Glavni prosvetni svet se posvetuje in oddaja mnenja v načelnih in važnejših vprašanjih, ki se tičejo šole, pouka, narodne prosvete in povzdige narodne kulture vobče.

Pri ministrstvu prosvete je tudi poseben svet strokovnjakov (odličnih književnikov, umetnikov in pravnikov) za davanje pojasnil o vseh vprašanjih avtorske pravice, pokrenjenih v civilnih ali kazenskih sporih.

Glavni sanitetni svet oddaja mnenja o vprašanjih iz zdravstvene stroke. Pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje obstoji tudi še stalni strokovni svet za preizkušnjo lekov, dalje odbor za biološke proizvode, ki sodeluje pri kontroli nad izdelovanjem in prodajanjem zdravil biološkega izvora, ki so namenjeni za zdravljenje in zaščito zoper bolezni pri človeku. Ministrstvo za trgovino in industrijo podpira kot posvetovalen organ stalna komisija za opojne droge (mamila). Vrhovni vojaški upravi pomagajo posebno vojaški komiteji za proučavanje in ocenjevanje vojaško-tehničnih, pomorsko-tehničnih, vojaško-intendantskih in vojaško-sanitetnih vprašanj.

Taki posvetovalni odbori so vobče sestavljeni deloma iz oseb, ki poslancejo člani zbog svojega položaja kot vodilni uradniki izvestnih gran in strok, deloma iz članov, ki so imenovani iz višjih uradnikov istega ali drugih prizadetih resortov, iz drugih priznanih strokovnjakov in izmed predstavnikov prizadetih poklicnih stanov.

Po potrebi se pri poedinih ministrstvih postavijo posebne komisije za izdelovanje zakonov, uredb in pravilnikov. Sestavljene niso zgolj iz uradnikov doličnega ministrstva, nego tudi iz drugih strokovnjakov.

Podobni tem posvetovalnim telesom, dasi na zunaj ne tako vidni, so skupni sestanki starejšin oddelkov pri tem ali onem ministrstvu ali centralnem uradu, ako gre za posle, ki spadajo v pristojnost več oddelkov.

Kakor je že zgoraj omenjeno je državna uprava hierarhično urejena in obseza cel sistem pod- in nad-

rejenih stopenj poleg vrhovnih instanc (ministrstev) imamo še srednje in nižje instance za manjša ozemlja naše države, kakršne so banovine in okraji. Ministrstvom so pa podrejeni tudi takšni **uradi in zavodi**, katerih področje se razleza na vso državo. Imamo torej poleg vrhovnih upravnih oblastev še druge **centralne upravne urade**, ki pa niso vrhovna oblastva, kakor tudi centralne zavode, namenjene vsej državi. Ti uradi so deloma izrazita oblastva, torej uradi, ki v pretežni ali izdalnejši meri opravljajo avtoritativne funkcije, to so funkcije v izvrševanju javne oblasti ali javnega gospodarstva med pravno podrejenimi osebami ali organizacijami. Ako urad pri vršenju poverjenih mu nalog javne uprave sploh ni pooblaščen izdati avtoritativne upravne akte ali pa mu pripadajo oblastvene funkcije le postransko, takrat govorimo o uradih v ožjem pomenu. Z zavodom pa je za izpolnjevanje neoblastvenih upravnih nalog trajno združenih več tehniških naprav in so njegovi avtoritativni posli le postranskega pomena.

Izmed **centralnih uradov** je bil že omenjen **centralni fiskovni urad** (centralni presbiri) pri predsedništvu ministrskega sveta.

Ministrstvu za trgovino in industrijo sta podrejeni uprava za zaščito industrijske svojine in osrednja uprava za mere in dragocene kovine. **Uprava za zaščito industrijske svojine** je namenjena zaščiti novih izumov v obrtnem in industrijskem proizvodnji, potem zaščiti vzorcev (slik ali črtežov, ki lahko služijo za zgled in se lahko prenesejo na industrijske ali obrtne izdelke), dalje zaščiti modelov (plastičnih izdelkov, ki predstavljajo industrijske ali obrtne predmete, ali ki se uporabljajo na industrijskem ali obrtnem predmetu), končno zaščite tvorniških ali trgovskih žigov (znakov), ki se uporabljajo za razlikovanje proizvodov od drugih podobnih v trgovskem prometu. Uprava sesloji iz odsekov za prijavo, iz odbora za pritožbe zoper odločbe prijavnih odsekov, iz odbora za osporavanje vpisanih patentov, vzorcev in žigov in iz kasacijskega odbora, ki je nekako posebno upravno sodišče.

Osrednja uprava za mere in dragocene kovine opravlja posle za izvrševanje zakona o merah in zakona o kontroliranju čistline izdelkov iz zlata, srebra in platine.

V resort ministrstva za promet spadala **generalna direkcija državnih železnic in pa uprava pomorstva in rečnega prometa**. Prva skrbi, da se državne železnice upravljajo enolno, strokovno in varčno, druga pa skrbi za eksploatiranje morja, morskega ribarstva, prometa na morju in na plovnih rekah, kanalih in jezerih. Za poštno in telegrafsko-telefonsko upravo pa ni posebnega centralnega urada, marveč sta pri ministrstvu le dva posebna oddelka s posebnim ministrovim pomočnikom.

Ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je podrejen **izseljeniški komisariat** v Zagrebu.

Posebno važni organi ministrstva za vojsko in mornarico so glavni generalni štab, trupne inspekcije in že omenjeni državnoobrambni inspektorat. **Glavni generalni štab** pomaga vse potrebno pripravljati za opremo države v vojaškem oziru, zlasti proučuje vprašanja o oboroževanju, o materialni opremi, o znanstveni in moralni pripravljenosti lastne in tujih vojsk, izdeluje načrte o organizaciji, mobilizaciji, operacijah in demobilizaciji vojaške sile in proučuje zgodovino domačih vojn.

Trupne inspekcije pa so namenjene poedinim glavnim vrslam vojske in strokam.

Pod vrhovnim nadzorom ministrstva financ upravlja državne monopole (tobak, cigaretni papir, vžigalice in vžigalnike, petrolej in sol) **upravni odbor in uprava državnih monopolov**.

K **centralnim zavodom** v upravni grani ministrstva za poljedelstvo spada **državna razredna loterija** s posebno direkcijo in upravnim odborom. Namen ji je, opravljanje loterijskih iger, prirejanje loterij in izdajanje srečk. Čisti dobiček te ustanove je namenjen v prvi vrsti pospeševanju kmeljištva (državni poljedelski sklad), nekaj pa pripada ministrstvu za trgovino in industrijo za pospeševanje obrta in male domače industrije ter narodnemu invalidskemu skladu. Ministrstvu za poljedelstvo je neposredno podrejen tudi **centralni veterinarski bakteriološki zavod**.

Pod ministrstvo za trgovino in industrijo spadajo državni zavod za pospeševanje industrije in obrta, zavod za pospeševanje zunanje trgovine, državna hipotekarna banka in državna filmska centrala. **Državni zavod za pospeševanje industrije in obrta** ni le posvelovalen organ ministrstva za trgovino in industrijo, nego daje interesentom tudi pojasnila o obrtnih sirovinah in popolnejših metodah dela, prireja strokovna predavanja, lečaje in razstave in podpira produktivne organizacije v obrtu in industriji. **Zavod za pospeševanje zunanje trgovine** proučuje sistematski inozemska tržišča, objavlja potrebne podatke o tem v državi in v inozemstvu in podaja na pristojnih meslih predloge za pospeševanje zunanje trgovine, zlasti glede oprostitve za izvoz naših proizvodov. **Državna hipotekarna banka** se bavi zlasti z dajanjem posojil na nepremičnine in dajanjem posojil občinam in banovinam, a sredstva za ta posel dobiva v prvi vrsti iz upravljanja javnih fondov ter pupilnih in depozitnih glavnice. **Državna filmska centrala v Beogradu** z izpostavo v Zagrebu pospešuje in uvaja domačo filmsko proizvodnjo, nadzira uvoz in promet filmov ter oddaja tudi mnenja pristojnim oblastvom.

Ministrstvu za promet je podrejena **poštna hranilnica**. Ta centralni zavod vrši s svojimi podružnicami in posredujočimi poštnimi hranilni in čekovni promet, dalje promet z vrednostnimi papirji in še vrsto drugih bančnih poslov.

Pri ministrstvu za gradbe je ustanovljen **zavod za preizkušanje gradbenega materiala**, ki preizkuša gradbeni material, vodi zbirko vzorcev tega materiala in stavi predloge.

Pod vrhovno upravo ministrstva za prosveto stoji **geološki inštitut kraljevine Jugoslavije**, ki mu je namen, proučavati površino in globlje dele zemlje, mineralne snovi in podzemne vode, izdeluje o tem karle in oddaja mnenja. Ta zavod, ki mu je dodan kot posvelovalno telo geološki odbor, ima izpostavljen oddelka v Zagrebu in v Sarajevu.

Ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je podrejen **centralni higienski zavod v Beogradu**, ki daje javnim institucijam, uradom, občinam in družbam načelna mnenja in navodila o higijeni, o asanaciji, o biometričnem proučevanju življenja prebivalstva, o širjenju zdravstvenega pouka med narodom, o socialni medicini in o zdravstveni statistiki.

Izmed centralnih zavodov vojaške uprave naj bodo omenjene zlasti nekatere vojaške šole kakor **vojaška akademija** z nižjo in višjo šolo, pomorska vojaška akademija, intendantska akademija z nižjo in višjo šolo, in višja zrakoplovna šola.

Popravek. Na strani 34. »Samouprave« v članku »O organizaciji osrednje državne uprave« čitaj v 21. vrstici namesto »postavnih gran« pravilno »poedinih gran«, v 2. odstavku, 5. vrstici namesto »predstavništvo« pravilno »predsedništvo«, v 3. odstavku, 3. vrstici namesto »veljavna uprava« pravilno »vrhovna uprava«, v 2. stolpcu, 3. odstavek, 7. vrstici pa namesto »nadzira ter« pravilno »nadzira lov ter«.

Dr. S. A.:

Ali so uradniki in duhovniki še oproščeni občinskih doklad?

Po občinskih redih, ki so do 12. junija lanskega leta veljali v Dravski banovini, so bili občinski doklad in priklad prosli **dvorni, državni in deželni uradniki** in služabniki, uradniki in služabniki **javnih zakladov, vojaške osebe**, njih vdove in sirote in sicer od svoje službene plače, od pokojnine, od provizije, od vzgojevalnine in od miloščine, kolikor so li prejemki izvirali iz službenega razmerja, dalje **dušni pastirji** in javni učitelji od kongruue.

Novi zakon o občinah, ki je občinske rede v celoti, torej tudi v tem pogledu razveljavil, **ne pozna nobenih oprostitvev več**. Po tem zakonu so v občini vsi enaki, in občinske davščine se plačujejo od vsega obdavčljivega imelja odnosno dohodkov v občini. Ta načelna enakost velja tako za občinske doklade kakor za občinske samostojne davščine, trošarine in lakse.

Vendar pa vsebujejo oprostitve od plačevanja občinskih davščin nekateri drugi zakoni, in sicer ali splošno za vse ali pa prav specialne za izvesne stanovske grupe, katerih odnosi se z dotičnim zakonom urejajo. Zato moramo zgoraj omenjene stanove ločiti in za vsakega posebej ugotoviti, ali in po katerem zakonu je oproščen, katerih občinskih davščin in od katerih dohodkov.

Splošno oprostitve vsebuje zakon o neposrednih davkih, ki odreja v členu 97., da se **od dohodkov od nesamostojnega dela** do višine 4000.— Din mesečno odnosno 960.— Din tedensko ne smejo pobirati nobene samoupravne doklade. Ta predpis prihaja v poštev za vse javne in privalne uslužbenke, ki niso oproščeni že po specialnem zakonu.

Državni uslužbenki so po 2. odstavku § 97. zakona o uradnikih (in tudi po 3. odstavku člena 97. zakona o neposrednih davkih) oproščeni občinskih doklad na vse prejemke, izvirajoče iz za te nameščence veljavnih zakonov in uredb. Ta oprostitve velja tudi za službene prejemke nad 4000.— Din mesečno.

Med državne uslužbenke so izmed uvidoma navedenih oseb šteli tudi dvorni uradniki in služabniki, vojaške osebe, javni učitelji in nekateri duhovniki, in sicer škofje ter oni cerkveni dostojanstveniki (stolni prošti, kanoniki itd.) in uradniki škofijskih ordinarijatov, ki so bili prevedeni po zakonu o uradnikih.

Banovinski uslužbenki imajo po § 32. zakona o banski upravi in po določbah službene pragmatike enake dolžnosti in pravice kakor državni uslužbenki pri kr. banski upravi. Iz tega bi bilo izvajati — sicer nekoliko nesigurno — da veljajo zanje iste davčne ugodnosti kakor za državne uslužbenke.

Za uslužbenke javnih zavodov je treba individualno ugotoviti, ali so oproščeni ali ne. Morebitne oprostitve vsebuje organizacijski statut zavoda, to je državni zakon, s katerim je bil zavod ustanovljen in organiziran. Tako na primer so uslužbenki okrožnega urada za zavarovanje delavcev (OUZD) prosli občinskih doklad v isti izmeri kakor državni uslužbenki, in to po 3. odstavku § 130. zakona o zavarovanju delavcev. Za uslužbenke ostalih zavodov velja, ako ni posebne oprostitve v njihovem zakonu, splošna oprostitve člena 97. zakona o neposrednih davkih za prejemke pod 4000.— Din mesečno.

Občinski uslužbenki plačevanja samoupravnih doklad niso oproščeni. Sodim pa, da jih sme oprostiti **občinskih doklad** občina sama, ker gre pač samo za njene dohodke in ker bi bilo krivično, da bi bili občinskih doklad prosli skoro vsi javni uslužbenki, a baš občinski ne. Oprostitve bi se mogla generalno izvesti v občinskem statutu, izdanem od občine po § 90. zakona o občinah. Sicer pa velja tudi za občinske uslužbenke člen 97. zakona o neposrednih davkih, in prejemki nad 4000.— Din mesečno so pri občinah prav redki.

Dušni pastirji niso več oproščeni občinskih doklad. Ne morejo se enacili z državnimi uslužbenki, četudi dobivajo del svojih prejemkov iz državne blagajne; kajli le prejemke dobivajo na podlagi zakona o kongruui. Dušni pastirji morajo torej od dohodkov svojih nadarbin in posestev doklade sedaj plačevati. Plačane doklade se jim sicer vrnejo iz državne blagajne (po § 7. a) zakona z dne 19. septembra 1898.), toda to občine ne zadene. Sicer pa bo tudi od dušnih pastirjev le malokdo res plačeval doklado, ker so tudi njih službeni prejemki do 4000.— Din mesečno po čl. 97. zakona o neposrednih davkih samoupravnih doklad prosli.

S tem smo osebe, ki so bile po prejšnjih občinskih redih plačevanja občinskih davščin generalno oproščene, izčrpali. Glede vseh uslužbenecv je še pripomnili, da velja oprostitve samo za one prejemke, **ki izvirajo iz službenega razmerja**, ne pa tudi za njih morebitne druge prejemke (privalne dohodke itd.).

Tu navedene, danes veljavne oprostitve se nanašajo le na plačevanje občinskih doklad (prireзов) na neposredni državni davek, ne pa tudi na ostale občinske davščine (samostojne davščine, trošarine in lakse). Te plačujejo — kolikor ni od občine same statuiranih in v pravilniku o dotični davščini fiksniranih izjem — vsi enako.

Vprašanja in odgovori

37. Vprašanje: Občinski odbor je sklenil prodati nekaj občinske nepremične imovine (stanovanjsko hišo). Ali in koliko časa mora biti ta sklep razglašen in v kateri dobi se morejo vložiti proti njemu pritožbe?

Odgovor: V tem slučaju veljajo določila odstavkov 4. in 5. § 135. zakona o občinah, ki se glasita: »Proti odločbam občinskih organov občne narave (ne poedinsko osebne) ima pravico pritožbe, odnosno ugovora član občine, ki smatra, da **odločba nasprotuje veljavnim zakonom** in zakonitim odredbam oblastev. — Odločbe občne narave se razglašajo na občinskem domu v treh dneh in ostajajo razglašene pet dni. Rok za pritožbo pričenja teči proti takim odločbam po preteku petih dni po dnevu razglasitve. Razen tega se odločbe občne narave razglašajo tudi na v občini običajni način in to v dobi, dokler traja petdnevna razglasitev na občinskem domu.« Iz tega izvira, da se mora sklep razglasiti in da imajo le člani občine pravico do pritožbe, ki jo morajo vložiti v petnajstih dneh po preteku petdnevne razglasitvene dobe, če smatrajo, da je odločba nezakonita, torej formalno pogrešena, ne morejo pa vložiti pritožbe iz stvarnih razlogov. — Gč.

38. Vprašanje: Naša občina je sklenila z raznimi posestniki posojila za kritje stroškov pri gradnji šole. Pri tem se je dogovorilo, da bo občina nosila vse stroške, ki nastanejo s temi posojili, med drugimi tudi kolkovino za pobočnice, ki bi jo morali plačevati vsi oni, ki prejemajo denar iz občinske oziroma šolske blagajne. — Prosimo pojasnila, ali se morajo tudi v tem primeru pobočnice za izdatke iz občinske oziroma šolske blagajne kolkovati s predpisano kolkovino?

Odgovor: Da! Te pobočnice se morajo brezizjemno kolkovati s predpisano takso (½% od potrjene vsote). — Gč.

39. Vprašanje: Ali je treba še nadalje voditi taksni dnevnik, ako vodi občina glavno knjigo?

Odgovor: Da! Taksni dnevnik se vodi kot pomožna računska knjiga naprej, četudi se vodi obenem predpisana glavna knjiga (kontrolnik kreditov). Iz taksnega dnevnika, ki naj se zaključuje vsaj mesečno, se prenaša v dnevnik občinske blagajne, iz tega pa v glavno knjigo. — Gč.

40. Vprašanje: Ali bi smela občina pobirati od krošnjarijev posebno občinsko krošnjarsko doklado?

Odgovor: Ne! Po odstavku 4. § 95. zakona o občinah more občina uvajati za kritje svojih potreb a) doklade na državne neposredne davke in b) občinske posredne davke. Doklada ali pravilno davek na krošnjarijenje pa ne spada ne pod prvo, ne pod drugo skupino, temveč bi imela ta doklada vse znake občinskega samostojnega neposrednega davka, ki pa ga občina ne more uvesti! Z ozirom na to ni nikake zakonske osnove, na podlagi katere bi se občinam moglo dovoliti pobiranje davka na krošnjarijenje. — Gč.

41. Vprašanje: Nekateri posestniki v naši občini so brezplačno odstopili svojo zemljo za gradnjo banovinske ceste, radi katere se namerava opustiti neka občinska pot. Občina namerava sedaj brezplačno prepustiti opuščeno občinsko pot tem posestnikom. Ali je to mogoče?

Odgovor: Da! Zoper opustitev in brezplačen odstop bivše občinske ceste posestnikom v zmislu § 6. zakona o

samoupravnih cestah, Uradni list iz leta 1929, št. 247/60, ni zadržkov, če tako sklene občinski odbor, ker občinska cesta kot javna prometna žila ni opuščena, temveč samo radi gradnje nove banovinske ceste preložena. Pripomni, da je treba ta odstop prijaviti pristojni katastrski upravi radi zemljeknjžnjega odpisa in pripisa.

42. **Vprašanje:** Občinsko cesto mimo šole, gasilnega doma in pokopališča uporabljajo industrijska podjetja s težkimi tovornimi vozili, čeravno imajo na razpolago nič daljšo banovinsko cesto. Ali more občinski odbor prepovedati uporabo občinske ceste za industrijske tovorne vožnje?

Odgovor: Po § 1. zakona o samoupravnih cestah, Urad. list 247/60 iz 1929, so občinske ceste vsakomur dostopne za promet in uporabo v obsegu, ki ga dopušča namen ceste. Po čl. 1. uredbi o zaščiti javnih cest in prometa, Ur. l. 273/64 iz 1929, je uporabljanje javnih cest prosto vsak čas in vsakomur v mejah občinskih predpisov o javni varnosti in predpisov te uredbe. Ker občinske ceste v temelju niso tlakovane, po svojem ustrojstvu tudi niso sposobne za industrijske tovorne vožnje. Po §§ 76. in 77. zakona o občinah je izročena skrb za varnost javnega prometa in za vzdrževanje občinskih cest občini. Občinski odbor je upravičen po § 82. zakona o občinah v stvareh svoje pristojnosti skleniti občinsko uredbo, t. j. za ta slučaj krajevno policijsko uredbo, ki se z njo prepoveduje tovorna vožnja po določeni občinski cesti, odnosno dopušča le do določene teže natoovorjenih vozil. Za kršitev te prepovedi zadene krivca denarna kazen do 200 Din v korist občini ali zapor do 5 dni, če se denarna kazen ne plača v določenem roku. Obrazec občinske uredbe je v »Samoupravi« št. 2 iz leta 1934. Sklep občinskega odbora, ki je z njim sprejeta uredba, se ne razglašča, pač pa jo mora predsednik občine predložiti banu v odobritev po § 84. zakona o občinah. Ako ban uredbo odobri, jo razglasi predsednik občine na krajevno običajni način. Obvezno moč dobi uredba, če sama ne določa drugače, z dnem razglasitve. Podrobnejša pojasnila o občinskih uredbah so v »Samoupravi« št. 1, 2, 5 in 6 iz leta 1934.

Sk.

Iz Županske zveze

Važno za vse občine.

Kategorizacija občinskih cest.

Po razpisu ministrstva za gradbe je banska uprava z okrožnico V. No. 4884/1 z dne 20. 12. 1933 naročila vsem občinam, da kategorizirajo svoje javne ceste in pošta za občinske ceste I. ali II. reda. Okrožnica opozarja na razpravo o kategoriziranju občinskih cest v »Samoupravi« št. 12 iz leta 1933, ki obširno in izčrpno razlaga pojem javnih cest in način kategoriziranja. Nekatere občine so sestavile kataster občinskih cest, ne da bi proučile navodila okrožnice in pojasnilo v »Samoupravi«. Druge pa so zopet mišljenja, da ni treba občinskih cest, ki so jih svoj čas že kategorizirale, ponovno razvrščati.

Županska zveza opozarja občine, da je odrejeni način kategoriziranja predpisalo ministrstvo za gradbe in da je vsled spojitve občin, ceste ponovno razvrstiti ter jih točno označiti

Razsodbe upravnega sodišča

Upravno sodišče v Celju je pod A 317/32/8 z dne 5. IV. 1933 na tožbo občine A, zoper odločbo kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 30. XI. 1932, št. IV. 18847/1, glede kuriva za pisarno šolskega upravitelja, razsodilo tako-le:

Tožba se zavrne radi neosnovanosti.

Razlogi.

Z odlokom od 7. IV. 1932, No. 1585/3 je sresko načelstvo v B odločilo, da mora poglavarstvo upravne občine A v roku 14 dni po pravnomočnosti izplačati C, upravitelju osnovne šole v D, za kurjavo upraviteljeve pisarne po $\frac{1}{2}$ m² na mesec v dobi od 1. X. 1930 do 1. IV. 1931 in od 1. X. 1931 do 1. IV. 1932 in za razsvetljavo skozi celo leto odškodnino, kar bi povprečno odgovarjalo proračunskemu iznosu 400 Din za vsako celo proračunsko leto.

V dodatnem odloku od 11. IV. 1932, No. 1585/4, je sresko načelstvo gori omenjeni odlok spopolnilo z navodilom o Dravske banovine potom sreskega načelstva.

Pravnih lekih in sicer, da je v roku od 14 dni po dostavi dodatnega odloka dopustna pritožba na kr. bansko upravo. Občinski odbor občine A je v seji od 12. maja 1932 sklenil pritožbo proti temu odlokom na kr. bansko upravo, ki je z rešitvijo od 30. XI. 1932, No. IV. 18.827/1, pritožbo zavrnila, ker ni bila vložena v roku, določenim po zakonu o občem upravnem postopku.

Zoper rešitev kr. banske uprave je občina A dne 24. decembra 1932 in torej v odprtem roku vložila tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navaja, da toženo upravno oblastvo ni pravilno uporabilo zakona,

1. ker šolska občina ni dolžna dajati kuriva za učitelja, ki stanuje v privatnem stanovanju in dobiva stanarino;

z vsemi podatki, kakor je naznačeno v obrazcu na strani 232 »Samouprave« št. 12 iz l. 1933. Kategorizacijo morajo občine izvesti in predložiti kataster občinskih cest banski upravi najkasneje do dne 1. julija 1934, sicer odredi banska uprava uradnega organa na stroške predsednika občine, da izvede odrejeno kategorizacijo.

Županska zveza opozarja zlasti na naslednje činjenice:

1. občine smejo kategorizirati za občinske ceste samo javne ceste in pošta, t. j. le tiste prometne zveze, ki so vsakomur svobodno dostopne za promet in uporabo, odnosno do katerih nima nikdo pravice razen občine, ki je lastnik teh cest katerih nima nikdar pravice razen občine, ki je lastnica teh cest o občinah. Privatna pošta se morejo le s pristankom njih lastnika uvrstiti med občinske ceste, če so za javno prometno zvezo primerne in potrebne;

2. občinske ceste I. reda so ona javna pošta občine, ki so prometno važna za vso občino ter niso državne, banovinske ali dovozne ceste k železniškim postajam. Občinske ceste II. reda so pa ona javna pošta občine, ki služijo za promet in uporabo samo delu občine. Občinske ceste I. reda vzdržuje občina s prispevki vseh občanov, občinske ceste II. reda pa le s prispevki zakonitih zavezancev tistega okoliša v občini, kateremu so te ceste za uporabo namenjene. Glede mestnih ulic, ki so občinske ceste, se opozarja na pojasnilo ministrstva za gradbe v Sl. l. 132/21 iz 1930, stran 309;

3. kataster občinskih cest sestoji iz dveh seznamov;

a) seznam občinskih cest I. reda in

b) seznam občinskih cest II. reda.

Kataster je sestavljen ločno po obrazcu na strani 232 v »Samoupravi« iz l. 1933 ter dolžino kategoriziranih občinskih cest pravilno seštetih in vpisati v stolpec, kakor je naznačeno v obrazcu;

4. vsakemu seznamu mora občina priložiti še 4 skice omrežja občinskih cest v merilu 1:75.000, v katerih morajo biti vrtane občinske ceste I. reda z rdečo in občinske ceste II. reda z modro barvo. Skice morajo biti napravljene na oljnem ali vsaj na mehkem papirju ter zložene v obliki pole;

5. seznamke občinskih cest in skice je napraviti v četverih (4) izvodih in predložiti neposredno banski upravi;

6. na vse trditve v eventualnih pritožbah zoper kategorizacijo mora občina odgovoriti v poročilu na bansko upravo in priložiti potrebna dokazila, brezpogojno pa izpisek iz zemljiške knjige ali iz seznama javnega dobra pri sreskem sodišču o lastništvu spornega pošta;

7. občine naj poizkusijo pritožbe zoper kategorizacijo urediti predvsem sporazumno s pritožniki, da se bo mogla kategorizacija brez dolgotrajnega ugotavljanja in poizvedovanja izvršiti v odrejenem roku dokončno.

Ker je kataster občinskih cest potreben, naj posvete občine temu vprašanju kar največjo skrb in pozornost. Delo je enkratno, uspeh pa trajen.

Županska zveza opozarja ponovno, da je kategorizacijo izvesti točno po: a) okrožnici banske uprave V. No. 4884/1 z dne 20. 12. 1933 in b) po razpravi o kategorizaciji občinskih cest, »Samouprava« št. 12 iz l. 1933, radi česar naj občinski odbori in tajniki temeljito prouče navedena navodila in se po njih ravnaajo, da se prepreči nepotrebno delo in doseže določeni uspeh v odrejenem roku.

2. ker je bil odlok sreskega načelstva občinskemu odboru priobčen šele 12. maja 1932 in je torej bila pritožba na kr. bansko upravo pravočasno vložena.

Pri presoji tožbe je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

Občina A je prejela dodatni odlok sreskega načelstva No. 1585/4 dne 16. aprila 1932 in je dostavnica tudi opremljena z vložno štampliko z datumom od 16. aprila 1932. Po § 51. zakona o občem upravnem postopku se opravljajo dostavitve občinam, kolikor ni predpisano za poedine slučaje kaj drugega, uradniku ali uslužbencu, ki je odrejen za sprejemanje pisem, namenjenih občini, a ako dostavljatelj takega uradnika ali uslužbenca ne najde, sme opraviti dostavo vsakemu adresatovemu nameščencu, ki ga najde tamkaj v uradu, pisarni ali poslovnemu prostoru. Iz tega jasno sledi, da nikakor ni odločilen dan, ko se je odlok sreskega načelstva priobčil občinskemu odboru, nego dan, ko je odlok došel na občinsko poglavarstvo. Za dan dostavitve je torej v predmetnem slučaju smatrati 16. aprila 1932, in ako se smatra sreskemu načelstvu predloženi izvleček iz zapisnika občinske seje za pritožbo, je ta nedvomno prepozno vložena. Ne le, da je bil izvleček predložen sreskemu načelstvu šele 17. maja 1932, nego tudi sklepalo se je šele po preteku 15-dnevnega roka za pritožbo. Iz tega razloga je kr. banska uprava povsem pravilno zavrnila pritožbo radi nepravočasnosti in je moralo upravno sodišče tožbo zavrniti kot neosnovano.

Izdajatelj: Županska zveza v Ljubljani; njen predstavnik Valentin Babnik, št. Vid pri Ljubljani.

Za uredništvo odgovarja: dr. Riko Fux v Ljubljani. Tiska fiskarna Merkur v Ljubljani (predstavnik O. Mihalek)